

g l a s

slovenske kulturne akcije

L. XII, 24 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 22. XI. 1965

Ruda Jurčec

KOROŠČEVO DELO V LUČI SEDANJOSTI

(Govor na slovenskem narodnem taboru v Slov. domu v R. Mejja, dne 14. nov. 1965 ob petindvajsetletnici Koroščeve smrti)

Kaj nam danes pomeni Anton Korošec — — —

Ko je Anton Korošec tisti žalostni jesenski dan stal ob grobu svojega prijatelja in sodelavca Janeza Evangelista Kreka, tistega, ki je bil „srce v sredini našega naroda“, pa mu je srce v delu za narod nenadoma zastalo in je veliki bravec naših duš omahnil v grob — tedaj, v najbolj žalostnem obdobju prve svetovne vojne, ob tedaj največjem svetovnem klanju, ko je povsod divjala smrt, je, kakor da bi iz ust umrlega prijatelja zadonele besede celemu narodu — Anton Korošec, heroj majniške deklaracije zaklical nam vsem ne besede smrti, ampak besede vstajenja in odrešenja: Dvignite glave, ker bliža se vaše odrešenje.

Dvignite glave... je mogel zaklicati slovenskemu narodu samo mož, ki se je vedno trdno zavedal, kam gre pot slovenskega naroda in v polni zavesti njegove boljše bodočnosti je mogel iz smrti, ko je res grozil totalen zlom, zaklicati vsakemu in vsem: Dvignite glave...

Mnogo oznak in analiz je bilo že zapisanih, kaj nam je bil Anton Korošec. Primerjali so ga vojvodi naroda, bil je knez slovenstva — v bistvu pa je bil tisto, kar je bilo pri nas Slovincih najbolj zasidrano v korenine slovenstva — bil je vladar, toda kot gruntar vladar: dobro je poznal svojo zemljo, vedel je za vsako njeno vlakno in poznal vsako koreninico — poznal je vse naše plasti, šibke in lepe strani našega naroda — bil je voditelj največje slovenske politične stranke in kot tak odgovoren za našo politiko, toda pri tem ni bil izključevaven, ker je vedel, da je slovenski narod zaradi svoje zakoreninjenosti v svojo zemljo rojen demokrat in zato ni bil samo šef ene stranke, ampak je bil tisto, kar Bog daje vsakemu narodu zelo poredko, nam verjetno samo enkrat v stoletju — bil je državnik, to se pravi ustvarjavec, oblikovavec celotne usode svojega naroda — bil je v tem okviru podoben velikemu arhitektu, ki iz snovi in silnic naroda gradi narodu stavbo, ki ne bo v ponos samo enemu, to je slovenskemu narodu, ampak bo v veselje in uteho vsem narodom, ki živijo okoli Slovenije — da, na tako zgradbo je vedno gledal s tolikšno zaskrbljenostjo, da ni nikdar pozabljal na dolžnosti, ki jih mora čutiti in nositi vsak državnik tudi do drugih narodov, ki so bili z nami v stiku. Ako je lastni narodni dom pravično, pravilno in harmonično zgrajen, nikdar ne more biti krivičen nikomur; tak narod je vedno nosivec vere, upanja in ljubezni — tak narod ne more umreti. Zato je bil tako resničen Koroščekv klic na Krekovem grobu: iz mrtvega srca najplemenitejšega skrbnika za pravo usodo slovenskega naroda je moglo vzkliti samo eno: novo, še lepše življenje.

„Dvignite glave...“

In — danes? Kaj bi nam mogel pomeniti Koroščekv klic tam od onstran njegovega groba, ko spet doni — dvignite glave — — —

Razdeljeni smo danes na dvoje — imamo domovino doma in imamo domovino med seboj, domovino v zdomstvu, raztegnjeno na vse kontinente. Krekove in Koroščeve zamisli snivajo večni sen doma med deset in desettisoči grobov in iz njih nam po marksistični revoluciji odmeva pričevanje: dali smo svoja življenja za zmago resnice nad lažjo, zmago pravice nad krivico, zmago dobrote in ljubezni proti nasilju in sovraštvu. Od tam nam pravijo: da, mi smo mrtvi, nam so usta zasuta, toda ponavljamo vam isto, ponavljamo vam Koroščeve besede: dvignite glave... Kdor živi doma in kdor živi v tujini — vsak je nenehni pričevavec velike, svetovne, najbolj državniške resnice, da ni res, da

GOVOR PAVLA VI. 20. 8. 65.

Eden izmed najbolj slavni modernih mislecev je nekoč zapisal, da smo prišli do tja, „kjer več natanko ne vemo, kaj je krščanstvo“ (Kierkegaard). V resnici mi to vemo, vsaj ako ne pustimo zmesi krščanske ideje z vsemi najbolj raznolikimi miselnimi in npravnimi tokovi sveta, ki se v njem nahajamo. Ne manjka kristjanov, ki vsrkovaje uporabljajo ideje svojega časa: zlasti nove ideje, dvome, tajniti, utopije, posebno, kadar jih uče krepki in razumni duhovi in jih nosi moda, ta velika uročnica in velika proizvajalka črednežev. Krščanska vzgoja se pogosto naporno trudi, da bi vtisnila jasen in čvrst značaj novim generacijam, ki unajmanjšujoč vsebino in prevzeto dolžnost krščanskega življenja, pridejo nazadnje do tega, da čutijo bolj njegovo težo, kot pa stvarnost, polnost in veselje. Zgodi se, da se jih mnogo nagiba k temu, da imajo za živo zgolj to, kar je novo, zgolj to, kar je moderno, zgolj to, kar je do nerazločljivosti strnjeno z izkušnjo modernega sveta, in tako po nagonsko vstane izkušnja, da vračati misli in dela od včeraj, odločiti se od izročene teologije in discipline, staviti vse pod vprašaj, kakor bi bilo treba danes znova začeti staviti Cerkev, predelati njeno nauke, izhajajo ne toliko iz danot razodetja in izročila, temveč iz svetnih realnosti, v katerih se razvija sodobno življenje, da bi započeli nove oblike mišljenja, duhovnosti, npravi, s pretvezo, da vliivajo v naše krščanstvo šele sedaj odkrito pristnost, ki je edina umljiva ljudem našega časa. Najprej ta proces obnavljanja se zatima in odpravlja zapadljive reči in oblike, toda potem se pri nekaterih povzpne do tega, da se poloti bistvenih in nedotakljivih reči in oblik v Cerkv, in tedaj nastopi nevarnost, da se, čeprav nehote, miselnost reformatorja prilijči, se prirelativizira modnim miselnim strujam in mišljenju drugih, tedaj se resnice, ki so izven časa, ker so božje, uklonijo nekemu historizmu, ki tedaj njim vzame vsebino in stalnost. Zdi se nam, da je tu na straži sv. Pavel, da nas on, ki je med apostoli najbolj usmerjen v to, da bi vsem vse postal, opominja, da se ne sme izvoliti križa Kristusovega „Ut non evacuetur crux Christi“ (1 Kor 1, 17).

CORREO
ARGENTINO
SUC. 6

TARIFA REDUCIDA

CONCESION 6228
R. P. I. 847847

— Clevelandska „Slovenija“ prinaša dne 8. oktobra 1965 članek Ivana Avseneka pod naslovom „Prebuditi se bo treba!“.

Med drugim pravi: „Prvi val emigracije tega boja med jugoslovanskim komunizmom in njegovimi domačimi nasprotniki ne dojema. Je preveč negativno usmerjen, se bori samo proti komunizmu, ne pa za svobodo. Ako bi se boril za svobodo, bi pozdravljal vsak poraz komunistične diktature ne katerikoli področju in temu primerno tudi podpiral nasprotnike komunizma na vseh področjih, ne samo na političnem. Ako bi dojel smisel boja za svobodo, ne bi šli mimo njega neopaženi vsi pojavi na kulturnem, socialnem, gospodarskem polju, itd. Videl bi v njih, kako si svoboda utira pot skozi špranje, ki jih čaka v komunistično diktaturo. Tako opazovanje bi ga pripravilo na misel, da je treba boj proti komunizmu, da se sodobno izrazimo, modernizirati, kajti v 20 letih je že močno zastarel. Kaj takega je pa mogoče samo takrat, kadar se protikomunisti postavijo na stališče, da se je treba boriti za svobodo na prvem mestu in šele potem proti komunizmu kot sovražniku svobode... Novi pogledi emigracije se morajo razlikovati od pogledov emigracije iz prvih 20 vojnih let... Ako bo prva vojnja emigracija zašla na drugo pot, bo škodovala vsem in vsemu, predvsem sama sebi.“

„Slovenija“ je glasilo Slovenske krščanske demokracije.

— Ljubljanska Drama je za sezono 1965/66 pripravila naslednji repertoar: Sartre. Hudič in ljubi Bog, (režiral bo France Jamnik); Peter Weiss, Zasedovanje in usmrtnitev Jeana Paula Marata (režiser Mile Korun); Slavomir Mrožek, Tango (režiser Milan Hecog); A. P. Čehov, Striček Vanja, (režiser Andrej Hieng); Mira Mihelič (krstna predstava), Ura naših dni (režiser Mile Korun); J. B. Molière, Učene ženske (režiser Slavko Jan); A. T. Linhart, Ta veseli dan ali Maticček se ženi (režiser Viktor Molka); J.M. Synge, Vražji fant zahodnega sveta (režiser France Jamnik).

— Židje so bili med vojno kmalu iztrebljeni iz Prage. V desetletjih po letu 1900 pa je Praga slovela kot važno židovsko versko in kulturno središče. V poletju 1965 so v sinagogi v židovski četrti priredili razstavo del židovskih književnikov, ki so bili iz Prage ali pa so bili z njo tesno povezani. Židovski književniki praškega krožka so v XIX. in XX. ustva-

bi v politiki morala in smela zmagati krivica nad pravico, sovraštvo nad ljubeznijo. Medtem, ko mi doma v grobovih pričamo, ste vi tam zunaj glasniki odrešenja naroda — mi in vi širite v imenu naših in vaših idealov Koroščevo resnico: dvignite glave — vsi narodi živite v resnici, da nasilje ne bo zmagalo, naš narod bo odrešen.

Mi v grobovih smo vam izročili oporoko. Čuvajte jo — toda nikar ne ostajajte samo pri črkah, ampak gradite, izdelujte nam Slovencem tako listino o naših osebnih, narodnih in človeških pravicah, da se bo zanje zavzel ves svet. Pravica malega slovenskega naroda je ista kot je pravica pri velikem narodu — zavarujmo si osebne, narodne in človečanske pravice, kajti ko gre za naše odrešenje, gre hkrati za odrešenje vsega sveta, gre za vstajenje novega sveta... in ta pohod se v stalnem odreševanju vseh in vsakega ne bo ustavil do konca dni — pred nami je vizija sreče in miru za vse narode in s tem tudi za vas — za našo zasluženo domovino doma in za nas vse, ki delamo zanjo na vseh kontinentih. Naša, vam izročena oporoka, terja odrešenje slovenskega naroda v svojo pravo in popolno svobodo. Odrešena, svobodna Slovenija bo sprejeta v svobodno družino narodov vsega sveta.

Ena najlepših in najmonumentalnejših odlik Koroščevega dela pa je bila njegova ljubezen do mladine; med mladimi je bil vedno res tisto, kar je bil — bil je do konca svojih dni poln idealizma, zanosa, optimizma — v tem je bil podoben mladini, ki ne pozna meja. Iz tega izvirajo njegove široke koncepcije o evropski uniji, o balkanski zvezi in načrti za ureditev Podonavja.

Malo nas je; med nami se vrata življenja in smrti naglo odpirajo in zapirajo. Okoli nas je mnogo tokov, ki jih more včasih v bistvu prav zaznati samo mladina. Ko gledamo vrtoglavi napredek tehnike in kulture, bi nas moglo biti včasih strah bodočnosti, češ saj smo preznatni, da bi mogli obstati...

Poglejmo sodobno mladino našega in vseh narodov: mi smo polni mladih žil in vroče krvi in njen je klic: dvignite glave — res verujte v svoje in vseh odrešenje, vsakdo izmed nas in vas naj bo heroj SLOVENSKE LISTINE OSEBNIH, NARODNIH IN ČLOVEČANSKIH PRAVIC — glavna osnova listine pa bodi, da bo našemu narodu odmerjen tisti prostor in delež, ki mu bo pravičen. Novega sveta ne bo, če bo samo en narod živel v zavesti, da se mu je zgodila krivica in njegov položaj ne odgovarja tistemu, kar mu je po vseh duhovnih in zgodovinskih ter stvarnih silnicah v celoti pripada. V svobodni državi svobodnih narodov mora biti tudi slovenski narod svoboden in to po jasnih resnicah, ki so in bodo na naši listini enake kakor pri vseh drugih narodih.

Bodimo polni vere v klic: dvignite glave — kajti bliža se naše odrešenje — kajti grobovi se ne odpirajo samo za smrt, ampak klije iz njih novo življenje tudi za to, da bodo srečno in zadovoljno živeli vsi narodi. Verujemo to, kar že raste in živi in že veruje mladi rod.

In ali smo odkrili res veliko resnico... Da, odkrili smo si jo, kakor nam jo je zapel naš narodni genij pred več ko sto leti, ko je iz Prešernovih verzov zadonelo: „Žive naj vsi narodi, / ki hrepene dočakat dan, / da — rojak prost bo vsak, / ne vrag, — le sosed bo mejak...“

Na tem naj slone osnove naše Listine. Sposobna je, da ji po Koroščevih besedah odrešenja prisluhnejo vsi narodi in ko bomo dosegli pravo in pravično mesto zase v zboru vseh svobodnih narodov, vemo, da bomo znali biti pravi sosedji vsem bližnjim okoli nas. In pot:

Dvignimo glave, ker smo v posesti pravic in so na naših straneh zgodovine že besede zmage — za one doma in za nas v svetu. Bodimo zvesti Koroščevemu spominu in izročilu — verujmo, upajmo in z optimizmom zrmo na našo in vsega sveta pot in smer.

Živimo ure odrešenja — verujmo in naša vera bo uresničena!

riili svetovno pomembna dela. Na razstavi so bili zastopani z deli in rokopisi R. M. Rilke, Kafka, Werfel, E. Kisch, Max Brod, izmed filozofov pa so bila na vidnem mestu dela Edmunda Husserla in S. Freuda. Sredi sinagoge pa so bila na častnem mestu dela pesnikov in pisateljev, ki so jih nacisti pomorili v koncentracijskih taboriščih.

— Preteklo bo 75 let, kar se je rodil v Soncovki v Ukrajini skladatelj Sergej Sergejevič Prokofjev. Danes velja gotovo za enega

največjih ruskih in svetovnih skladateljev. Za glasbo se je začel zanimati, ko je bil star pet in pol let in ni odložil peresa do zadnjih trenutkov svojega življenja. Njegova velika odlika je, da je znal povezati klasiko z modernimi stramljenji. Glavne slovesnosti bodo v aprilu 1966 v Moskvi, kjer je filharmonija pripravila poseben spored za festival Prokofjeva. Glavne skladbe bo dirigiral Kiril Kondrašin. Izvajali bodo tudi „Balado o nepoznanem dečku“, glasbeno pesnitev iz zadnjih let skladateljevega življenja.

MANIFESTACIJA SLOVENSKE UMETNOSTI V WASHINGTONU

Zadnjič smo že kratko poročali o lepo uspeli razstavi slovenskih umetnikov v Washingtonu. Pozneje smo prejeli še več poročil, iz katerih posnemamo:

„...Razstava, ki smo jo pretekli mesec priredili v Washingtonu, je za nami. V eni sapi lahko povem, da je odlično uspela. Nikdo ni pričakoval kaj takega. Uspeli smo moralno, pa tudi gmotno. Senator Lausche in njegova soproga sta pokazala nenavadno mnogo zanimanja. Večkrat sta prišla med nas in pozorno poslušala razlago razstavljenih del. Pozneje nas je senator kar po telefonu klical iz senata in nam povedal, da bodo prišli kupci, ki jih je obvestil o visoki kvaliteti razstave. Res so prišli trije in nakupili več del, med temi dve kompoziciji Bare Remec.

Ne bomo se spuščali v malenkosti, pač pa lahko povemo, da je vzbudila mnogo zanimanja med mednarodnim svetom. Posetil nas je tudi senatni predsednik komisije za religiozno umetnost in je Franceta Goršeta nujno povabil, da se udeleži prihodnje razstave ameriške cerkvene umetnosti, ki bo aprila 1966. Zelo se je navdušil za Goršetovo Hvalnico in mu je bilo zelo žal, da je bila že prodana. Dva njegova reliefa sta bila razstavljeni v Hilton hotelu in vzbujala mnogo pozornosti. Enako zanimanje je bilo tudi za Goršetove Romarje, ki predstavljajo novo dobo v njegovi stvariteljski.

Gorše pa ni razstavljal samo v Hilton hotelu, ampak so bile njegove plastike tudi v prostorih Georgetown univerze v Washingtonu. Tam jih je bilo vsega sedemnajst. Hkrati je prvič predstavil javnosti mapo risb; uspeh je bil več ko lep, saj je bilo prodanih devet plastik in tri risbe.

Res so se tudi naši rojaki potrudili in pomagali, vendar so se prav zavzeli šele, ko so opazili, koliko tujcev je prišlo in kako so se izražali. Odkraja so bili menda vsi neverni Tomaži, pozneje pa so kipele od navdušenja.

In Vam: nadaljujte z delom pri Slovenski kulturni akciji, nikar ne odnehajte — in vedite, da vsi zremo na Vas ter Vam pošiljamo prav lepe pozdrave —“

Radijska postaja v Washingtonu je prenašala razgovor, ki ga je imel njen napovedovalec S. Šušteršič s slikarjema Vodlanom in Zupančičem. Tako je Z. kar uvodoma poudaril, da so na razstavi zastopani trije slikarji iz New Yorka: Zupančič, Vodlan in Velker. Od drugod pa so bili: Bara Remec iz Argentine, Aleksa Ivanc iz Maroka in Marjanca Savinšek iz Pariza, z reliefno plastiko pa je sodeloval France Gorše iz New Yorka.

Vodlan je podal kratko sliko o dvomesečni razstavi v New Yorku, kjer je dela slovenskih zamejskih umetnikov lepo ocenil kritik tako velikega lista kakor je New York Herald Tribune. Zupančič je dejal, da je imel na razstavi 19 del, sedem v olju velikega formata ter dvanajst v posebni tehniki gvaša. Vpraševalec je opazil posebno tehniko in mu je V. pojasnil: „To tehniko sva odkrila z eksperimentiranjem materiala. Na posebno podosnovno slikavo s fresko barvami in s primerski drugih materialov. Ta tehnika še sploh ni znana.“ Z. je takole pojasnil svojo umetnost: „V svojih kompozicijah skušam dati razumski poudarek konstrukcijskih elementov in barvnih refleksov“ — In V.: „Moja dela pa nastajajo bolj iz čustvenega razpoloženja, katerih oblike so elementi prvin, poudarjene v barvnih tonih — tudi jaz imam tu 19 del.“

O razstavi pa je Z. odgovoril: „Razstavni prostor v najmodernejšem in največjem hotelu Hilton v Washingtonu je najprimernejši prostor od vseh naših dosedanjih razstav.“

„Pravkar ste rabili besedo karakterističnost za svojo umetnost?“ in Z. je odgovoril: „Najina karakterističnost? Najin razvoj nama je dal svojevrsten izraz in stil, ki je značilen v abstrahiranju elementov, v ravnovesju barvnih ploskev.“

In zadnje vprašanje: „Kakšne načrte imata?“

„Razvijati sedanjo tehniko in umetniško izražanje.“

New York, dne 4. nov. 1965.

— General Dwight D. Eisenhower je bil 14. oktobra star 75 let. Proslavo jubileja so združili z izidom drugega dela njegovih spominov iz osemletne dobe predsednikovanja. Drugi del nosi naslov „Waging the Peace“ in si je založba Doubleday izgovorila, da sme ta dan vreči na trg prvih 50.000 izvodov. Ob izidu knjige so

listi imeli gradivo za objavo vseh potrebnih podatkov. Eisenhowerjevi spomini na drugo svetovno vojno „Crusade in Europe“ so dosegli naklado 1.062.000 izvodov in prva knjiga spominov iz dobe v Beli hiši je dosegla že naklado v višini 254.000 izvodov. Žepne izdaje obeh knjig pa gredo seveda v milijone izvodov.

— Mlad, komaj 48 let star, je v Berlinu umrl pesnik Johannes Bobrovski, vodilni literat v vzhodni Nemčiji. Rodil se je v Tilsitu, v pesniških delih pa se je uveljavil kot predstavnik nove „melanholijske“ lirike. Najbolj znana je pesniška zbirka „Sarmatische Zeit“.

— United Press International je dne 1. novembra izdala knjigo „The Pilgrim Pope“, kjer je podana kronika romanja Pavla VI. k Združenim narodom. Založba je izid žepne izdaje napovedala za 1. november in pričakuje, da bo delo imelo tolik uspeh, kakor knjiga „Four days“, kjer so bili popisani dogodki ob smrti J. F. Kennedyja. Vendar bodo dodali še slike o potovanju Pavla VI. v Jeruzalem in v Indijo.

— Pod Kozlovim gradom v Tolminu so odkrili 140 grobov nekdanjih Ilirov. Dosedaj so jih raziskali 114, nadaljevali pa bodo drugo leto, če bo kaj denarja. Med obnavljanjem notranjščine župne cerkve v Mirni so odkrili izredno kvalitetne stenske slikarije v prezbiteriju iz druge polovice 15. stoletja in nekoliko manjše na oboku v ladji.

— Ustanovljen je bil v Ljubljani poseben odbor za proslavo stoletnice slovenskega gledališča. Leta 1867 je bilo namreč z Levstikovo pomočjo ustanovljeno Slovensko dramatično društvo.

— Ko je papež Pavel VI. obiskal New York in palačo Združenih narodov, je znana založnica žepnih izdaj Bantam Books sklenila v najkrajšem času izdati posebno knjigo o obisku. Pogodila se je z uredniškim zborom največjega newyorškega dnevnika New York Times in dne 4. oktobra zjutraj je šla jata reporterjev na delo, da je zbrala vse gradivo o obisku in njega poteku. Bantam založba je objavila, da so šli na delo na dan, ki je bil „najbolj vznemirljiv“ v zgodovini našega stoletja. Nad trideset članov uredništva New York Times je bilo dejansko na delu cel dan in vso noč, kajti ob koncu obiska je bil že končan rokopis in zbrano gradivo za knjižico z naslovom „The Pope's Journey to the United States: The historic Record“ (str. 47). Naslednje jutro po obisku je posebno letalo ob 7.30 odpeljalo vse gradivo v tiskarno podjetja, ki je v Chicagu. Tam so pohiteli z deli v klišarni in je knjižica bila na prodaj že dne 8. oktobra po vseh knjigarnah v ZDA ter so bile velike naklade že na letalih za prodajo po vsem svetu.

— Londonski knjižni trg je obogatila nova knjiga o Mozartu. Napisal jo je J. Turner: „Mozart — the man and his work“. Kritika navaja, da je delo novost, ker je avtor zbral dosedaj neznanne podatke.

Dvanajsti kulturni večer

Zadnji večer dvanajste sezone kulturnih večerov je bil tudi dvanajsti letos. Priredil ga je Zgodovinski odsek 6. novembra v salonu pri Bullrichu, vodil pa g. Marijan Marolt. Na sporedu je bilo predavanje prof. dr. Filipa Žaklja o dr. Gregoriju Rožmanu in njegovem boju proti komunizmu. Dasi je bila prireditelj že na pragu poletja, se je vendar zbralo lepo število članov in prijateljev na ta večer, ko je g. Marolt toplo pozdravil predavatelja in napovedal, da bo tokrat podan drugi del snovi, ki jo je o liku pokojnega škofa dr. Rožmana dr. Žakelj načel že lansko sezono. Zahvalil se mu je za trud, ki ga posveča zbiranju gradiva o pokojnem škofu in ga prosil, da potrebno in zaslužno delo nadaljuje.

Povzetek dr. Žakljevega predavanja bomo objavili v prihodnji številki našega lista.

Za prihodnjo sezono nam je obljubil predavanje o temi „Anton Mahnič in katoliški pokret med Hrvati“ frančiškan p. dr. Bonifacij Perović OFM.

Za SKLAD „GLASA“ so darovali: g. N. Avanzo, Lanus, 100 pesov; g. M. Lesar, Castelar, 50 pesov; dr. Franc Jaklič, ZDA, 4 dolarje; N. N., San Martín, 55 pesov. Vsem se iz srca zahvaljujemo!

PRIPOMINJAMO, da smo Meddobju IX (1-3) priložili cenik za novi IX. letnik naše knjižne založbe.

— Na literarno-zgodovinski fakulteti buenosaireske katoliške univerze je v petek dne 12. novembra dr. Tine Debeljak predaval o temi: „Dante v slovanskih literaturah“. Razložil je vpliv Danteja na slovanske narode. Evropski vzhod obsega 13 različnih slovanskih literatur in je Dante s svojim delom posegel v vse te literature. Veliki slovanski narodi imajo po več celotnih prevodov Božanske komedije. Poleg argentinskega občinstva so se večera udeležili tudi mnogi Slovenci, Hrvati, Poljaki in Ukrajinci.

— Pred tremi leti je bila na katoliški univerzi v Buenos Airesu ustanovljen Institut za sovjetologijo. Temu se je pridružil kmalu nato oddelek za slavistiko, kjer je predaval tudi dr. Tine Debeljak o literaturah južnih Slovanov (slovenska, hrvaška, srbska, bolgarska in macedonska). Ob zaključku so bili letos izpiti za prve diplomirance, med katerimi je sedem Slovencev: Pavel Fajdiga, Anton Kovač, Franc Logar, Milena Mikolič, Ludvik Osterc, Dušan Pipp in Jože Poznič. — Veseli smo, da je bil slovenski delež tako viden in obilen ter diplomirancem iskreno čestitamo.

— Prečastiti gospod župnik Fran Zabret se nam zahvaljuje za čestitke ob osemdesetletnici in dodaja: „Vztrajajte v težkem boju za slovenstvo v Argentini in po ostali Ameriki, pa tudi v Sloveniji, kjer nevarno kloni pod pritiskom protislovenskega komunizma. Skrbite za mlade, da si zagotovite sebi vredne naslednike, kajti „meddobje“ utegne še nekaj časa trajati. V svetovnem komunističnem kolosu se sicer kažejo vedno večje razpoke, toda po zakonu vztrajnostnega momenta se razpad vrši počasi. — Vse lepo pozdravljamo...“

ZNAMENJA OB POTI

Ob letošnjem prazniku Kristusa Kralja je za svojo desetletnico Slovensko katoliško akademsko društvo v Buenos Airesu uprizorilo na odru Slovenske hiše 30. in 31. oktobra, pa 1. novembra T. S. Eliotovo dramo UMOR V KATEDRALI, ki jo je poslovenil pesnik France Papež, režiral pa Nikolaj Jeločnik v scenografiji Ivana Bukovca in Andreja Duha.

Borba za izraz

Kratka je doba enega leta in v tej dobi je Nikolaj Jeločnik prehodil z mladino že dober del poti. Na začetku poti jo je zastavil prav na izhodiščno točko, ko smo se iz domače grude začeli vživljati v svoje oblike doma in v svetu. Na besedilo Župančičeve pesnitve je mladina razvila manifest slovenstva in nam v DUMI povedala, kako zre na naš obraz in kako si ga želi izrezljati za bodočnost. Dejanje se je razvijalo na meji med impresionizmom in ekspresionizmom, stvaritev je bila svoje vrste kompozicija podob, ki je spet vsaka zase razpletala misli ter merila globino naše prehojene poti ter trganje od zemlje v novo ogrodje sveta.

Celota je nazadnje podala in stvorila vrsto piščali, orgelskih cevok in morje registrov, kakor si jo je mladina varila iz preteklosti, ki ji je tuja in je ni poznala.

Borba za vsebino

Drama naše revolucije je že bila višji izraz borbe za spoznanje in doživetje prave vsebine (Jeločnik-Rozman OBSOJEN SEM BIL). Besede so bile vzete v dobršni meri iz istih ust kakor pri Dumi, da so razgalile zlo mednarodne zarote, ki je padla po nas in nas hotela uničiti ali razpediti na vse strani sveta. Podajanje je že zajelo pravo umevanje naše preteklosti, počasi se je luščila resnica, osnove zarote so se razblinile — spet se je vera mladine ob tistih, ki so doma in jih ne pozna, in ob tistih, ob katerih živi v svetu, izrekla za edino, kar ji jasno doni iz bodočnosti: zadnji akordi himne o vstajenju so bili že visoko spričevalo globine doživetja igre in njenega poslanstva.

Borba za prostor

Pri uprizoritvi Eliotove drame UMOR V KATEDRALI je Jeločnik tvegala spopad s prostorom, izzval je končno obračun med besedo in njeno arhitekturo v prostoru — začel je tam, kjer se je strahotna borba spočela na preprostem odru starogrškega misterija in jo je za mladino skušal iztrgati veselju na odru sodobnega gledališča.

Izraz je stopil v ozadje — menihi so bili v kutah s kapucami čez glavo; ženski zbor je bil v tunikah mnogobarvnosti; vitezi so bili maskirani z vijugami krvi. Nadškof Becket je bil za večernice mogoče preveč pontifikalen, vendar v tekstu podan skoraj do skoposti preprosto. Gibanje v prostoru je teknovalo s toni strasti, luči in teme. Križ z oltarno mizo je bil daleč in oder

se je spustil do tal in še dlje — oder in dvorana sta se zlila v eno: Eliotov tekst ni bil več samo na odru — zbor je prihajal k žrtveniku iz globine dvorane, korak se je pred odrom ponižal do stopinj romarjev z vseh strani sveta...

Drama se je razlila v kolektivno obhajanje obredja — služba božja že ni mogla ostati samo na ušnih nadškofa-mučenca, pred prehodom do središča liturgije je moral vsakdo in povsod skozi lastno očiščenje — zvoki glasov in gibi teles so bili samo odjek, daljni krik krivde vsakogar — tam na odru in vseh v dvorani.

In spet je mogla zmagati in prepričati samo izredna, monumentalna preprostost v igri in besedi. Višek je bil zastavljen zelo visoko: šlo je za tekmo med besedo v času in prostoru, ki je kipel nad celotnim — nad odrom in celo nad dvorano.

Bili sta dve poti: ali osredotočiti besedo in igro na vsebino drame ali pa vsebino drame raztegniti nad besedo in igro in jo v arhitekturi dvigniti na raven in stopnjo, kot je to sposobna ustvariti arhitektura — kraljica umetnosti. Režiser se je po svoji umetniški nuji spontano odločil za drugo.

Harmonija je potem prihajala iz tistega, kar že ni bilo več pod vlado tostranskih sredstev. Sledila je sprostitvev, ko se je delo odrešenja opravilo in se je na obzorju razpletal nov konflikt po vokabularju zla, ki mu ne bo konca do konca sveta.

In bilanca borbe

Pod črto se zastavlja vprašanje — kam?... Vemo, da mladina z dosedanjimi tremi stvaritvami še ni na koncu poti. Ali gre pot v zajem še širšega kolektiva ali pa naj se obrne navznoter, v razgrinjanje kolektiva naše individualne problematike.

Sredstva preteklosti so za tak program nemogoča; nova pa more razkrivati samo mladina, ko bo z zazrtjem v bodočnost spoznala meje in vsebino veselja v bogastvu človekove duše.

Dosedanja tri znamenja ob poti so že kažipot — mimo peljejo ceste, ki ne bodo prazne, če nas ne bo na njih; prazni bi ostali mi, če se nanje ne bi podali.

R. J.

V vseh treh uprizoritvah so igrali akademičarke in akademiki s prijatelji in sodelavci. Nadškofa Tomaža Becketa je igral kot gost *Frido Beznik*, ustvarjavni član gledališkega odseka Kulturne akcije. Ostali, po vrstnem redu nastopanja: Lučka Bajec, Cristina Conde, Mara Črnak, Marjana Homovec, Ljudmila Hribar, Marjana Hribar, Alenka Jenko, Marinka Kovač, Rezika Marn, Elizabeta Mele, Marija Mehle, Olga Sladič, Marjeta Smersu (igravka v Gledališkem odseku SKA), pa Tinka Urbančič — vse v zboru canterburyjskih žena; Franci Sušnik, Janez Zorc, Jernej Dobovšek, Ciril Jan, Boštjan Petriček in Bogo Rozina kot menihi canterburyske opatiije; Božo Vivod, Jože Žakelj, Tone Mizerit, Tine Debeljak kot štirje skuševalci; in isti štirje v drugem dejanju tudi v vlogah štirih viteзов. Vodja predstave je bil Andrej Žužek; Maks Borštnik (ustv. član Gledališkega odseka SKA) pa je kot doslej pri vseh Jeločnikovih predstavah vodil osvetljavo.

— Prijatelj iz Evrope nam piše: „...Prejel sem tudi novi zvezek „Meddobja“. Hvala za pošiljko in če bi se ne zavedal, koliko žrtev in truda je pri vsem tem delu, bi bilo moje veselje res brez sence. Dosedaj sem mogel prebrati samo Jurčeev „Postscriptum“. Ta organizem fantastike in poezije podob, avtobiografskih domislekov in premislekov, tudi satirične kritike socialnih in individualnih nravi je v slovenski literaturi edinstven, more biti samo Jurčeev. Ormoži doslej v slovenski literaturi ni bilo; njegova stvaritev je to naše obmejno mestece duhovno osvojila za slovenstvo...“

— Za stoletnico rojstva Janeza Ev. Kreka je londonski mesečnik *Klic Triglava* (november 1965, št. 318) objavil članek Rude Jurčeca: *Krekovo izročilo*.

Gospod Peter Mohar iz Dobrle vesi pravi med drugim: „...Hvala za Vaš dopis; vesel me, če Vam more moj jubilejni dar kaj pomagati — še več pa je vredna moralna pomoč. Nazivate me prečastiti in mislite, da sem duhovnik; seveda si ne morete misliti, da bi se preprost mož na Koroškem mogel navdušiti za Vas. Sem koroški delavec, uslužben na večjem posestvu benediktincev... Star sem 65 let in ker sem še pri zdravju in moči — hvala Bogu —, še vedno delam. Torej sem res delavec in ni prav, da me nazivate prečastiti, ker gre ta naslov samo gospodom duhovnikom. Pa še to: ko so med vojno lazaristi v Grobljah vse izgubili, je tamošnji upravnik dal prepeljati vse čebele k nam — dobili smo od tam dvajset panjev. Seveda je tudi tedaj bila benediktinska posest v državnih rokah. Tiste čebele še danes jaz upravljam. Gospodje lazaristi pa so sedaj pri Buenos Airesu in gotovo jih bo zanimalo, če jim poveste, da so njihove čebele v Dobrli vesi. — Vesel sem vsake Vaše tiskovine, saj vsi nosimo skupno slovensko bol in skrb in upanje, pa tudi bojazn, kaj vse še more priti nad ta človeški rod, nad katerega se vedno bolj razteza brezbožni materializem. Gorjača, ki nam je namenjena, mora prileteti na hrbet celemu svetu in jo morajo enako občutiti vsi ljudje, dobri in slabi, kakor smo pač vsi povezani v eno samo človeško družbo. Novi svet, ki mora nastati iz bolečin, ne bodo ustvarjali kakšni masonski mitingi, temveč osebnosti z vero in idealizmom. Zato Vas prosim, da nikar ne popustite, če smo uverjeni o pravilnosti našega mišljenja. Vedno je bilo tako: sredi popačenega sveta morajo vedno ostati nekateri svetilniki — čim večja bo žrtev svetilnikov, tem več luči bodo sipali okoli sebe. — Prilagam sliko iz Dobrlevesi — vidite vse: veliki grad na levi je benediktinski samostan. Peca je jugovzhodno od nas. Zato tudi rečemo: Je še več dni za Peco, kar pomeni, da upamo na boljšo bodočnost. Materialno so časi tukaj dobri, kakor nikdar tako, toda narodnostno smo padli zelo nizko. — S prisrčnimi pozdravi!“

— Goriška se je spomnila dveh zaslužnih slovenskih kulturnih delavcev. V Kobaridu se je sestavil poseben odbor, ki je sklenil vzidati spominsko ploščo založniku in časnikarju Andreju Gabreščku na njegovi rojstni hiši. Ob odkritju plošče je imel spominski govor prof. Bednarik. Isto nedeljo pa so popoldne v Vrsnem odkrili spominsko ploščo na hiši dr. Antona Gregoričiča, državnega in deželnega poslanca goriških Slovencev. Spominski govor je imel pisatelj France Bevč, priložnostne verze pa je recital pesnik Zorzut.

— Židovski pisatelj Isaac Singer je v reviji „Harper“ objavil, da ne more niti danes živeti od honorarja za knjige in novele. Med drugim pravi: „Še vedno živim v glavnem od plače, ki jo prejemam kot urednik pri listu „Jewish Daily Forward“. Prav tako si pomagam s pisanjem tekstov za televizijo in nekaj zaslužim tudi s predavanji. Dasi sem star že šestdeset let, še vedno ni literatura glavni vir za moj obstanek. Moja žena mi mora pomagati, ko še vedno hodi vsak dan v službo kot prodajalka v neki knjigarni.“

— Knjižni trg v Pragi ima posebno senzacijo. Izhajati so začela dela, ki obračunavajo s stalinizmom. Med drugim je izšlo delo Faltysa Lahudeka, ki je bil odločen komunist in propagandist ateizma. Toda po letu 1949 je bil obsojen na prisilno delo v nekem ruskem koncentracijskem taborišču, odkoder se je rešil leto dni po Stalinovi smrti. Ko se je vrnil, je začel pisati spomine na prestano trpljenje, vendar delo ni moglo iziti, ker se ni bil izveden rehabilitacijski proces. Malo pred smrtjo leta 1962 mu je bilo sporočeno, da so mu sodišča vrnila vse pravice in časti, pred kratkim pa so izšli njegovi spomini pod naslovom: „Živel sem brez Boga“. Popisovanje aretacije v Moskvi in zasliševanje na NKVD je polno prizorov, podobnim Kafkovim scenam v „Procesu“. Nekateri strani pa spominjajo na Koestlerjevo analizo sovjetske justice „Darkness at noon“. Tako pravi, da je preiskovalnega uradnika vprašal, zakaj je bil aretiran. Ta pa mu je odgovoril: „To nam boste vi povedali...“

— Vladimír Clementis je bil češkoslovaški zunanji minister in je prevzel vodstvo zunanje politike, ko je Masaryk „izvršil“ samomor in so njegovo truplo našli na pločniku, kamor je padlo iz drugega nadstropja. Ko so stalinski procesi zajeli tudi Češkoslovaško, je bil hkrati s Slanskym postavljen pred sodnike, kjer je vse „priznal“ in bil obsojen na vislice. Med procesom pa je napisal mnogo pisem svoji ženi Lidiji — in ta pisma so sedaj objavili. Knjiga je v nekaj dneh postala češki bestseller. Pisem je toliko, da obsega knjiga nad 300 strani. Za popolno rehabilitacijo Slovaka Clementisa so se zavzeli zlasti v Bratislavi, kjer se je ustanovil poseben odbor za ureditev knjige, ki so ji dali naslov „Nedokončana kronika“. Predsednik odbora Novomesky pravi v uvodu, da je namen knjige zlasti mladini pokazati, kakšne so bile napake režima; mladi bodo brali marsikaj in se pri tem vpraševali, kako je bilo vse to možno. Ko je knjiga izšla, je praški radio predelil posebno oddajo in nazval Clementisa „velikega državnika Slovaške“.

NOVI TEMELJI SLOMŠKOVEGA DOMA

Slomškovo dom v Ramos Mejii je v nedeljo 14. novembra povezal slovenski narodni tabor z blagoslovitvijo temeljnega kamna za nove prostore. Dopoldanska slovesnost se je začela s službo božjo g. prelata Novaka, ki je med pridigo veliki množici prisotnih razložil vsebino dogodkov celodnevne prireditve, zlasti pa še blagoslovitve temeljnega kamna za novi dom. Po službi božji je bila blagoslovitev, ki jo je izvršil prelat g. Novak, uvodoma pa je predsednik doma g. Marijan Šiferer razložil pot priprav in ciljev pri vsem delu in zaključil: „Danes blagoslovljamo temeljni kamen, jutri bomo pričeli graditi. Graditi pa ne pomeni samo zidati, pomeni tudi združiti se, vzpenjati se kvišku. Graditi se pravi rasti. Naj Bog pošlje svoj blagoslov, da bo naše delo vedno prinašalo veselje, življenje, rast in vzpon.“ Po blagoslovitvi sta botra ga. Potočnikova in g. Herman Zupan vzdala pergamentno listino. Pri nato sledeči pogostitvi je v imenu Slovenske kulturne akcije graditeljem čestitki predsednik Ruda Jurčec, ki je med drugim poudaril: „...Vse naše številne kulturne organizacije in ustanove se morajo domovom zahvaliti za podporo in ljubezen. Tudi SKA ima v Slomškovem domu močno trdnjavo za širjenje svojih publikacij in idealov. Slovenski kulturni delavci delavcem po domovih mnogo dolgujejo. Toda zavetnik doma je Slomšek in prav on je bil, ki je kulturno in prosvetno delo razpel med nedeljsko šolo za Blažeka in Nežico in ustanovitev Mohorjeve družbe. Po več ko sto letih se bo sedaj delo v tem okviru v novem Slomškovem domu poglobilo in povečalo v istem okviru. Še lepše bo zaživela šola za Blažeka in Nežico, Slovenska kulturna akcija, ki je v veliki meri naslednica Mohorjeve družbe med nami, pa prosi še naprej vso podporo in pomoč v novem domu. Zato se zahvaljuje članom odbora Slomškovega doma in želi ves uspeh pri velikem delu.“ — Popoldne je bil narodni tabor s pestrim programom. Od članov SKA so sodelovali dr. Vinko Brumen, ki je govoril ob stoletnici rojstva Janeza Ev. Kreka: „Človeška veličina Janeza Ev. Kreka“, Ruda Jurčec je ob petindvajsetletnici smrti dr. Antona Korošca podal témo: „Koroščevo delo v luči sedanosti“ in dr. Tine Debeljak je dal svojemu dramskemu prizoru naslov „Kmečki upori“ na Slovenskem in Hrvatskem. Marija F. Geržinič je vodila pevski nastop moronske slovenske šole.

Novemu zagonu Slomškovega doma v Ramos Mejia želimo mnogo blagoslova pri delu in odbornikom za izvedbo celodnevne, pomembne prireditve najlepše čestitamo.

— New York ima novo, moderno dramsko gledališče. Zanj se je najbolj zavzemala milijonarka Vivian Beaumont, vendar otvoritve ni več doživela, ker je pred prvo predstavo umrla. Listi popisujejo gledališče z vseh vidikov in poudarjajo, da je gotovo tehnično opremljeno z najnovejšimi izsledki; stalo je deset milijonov dolarjev. Prva predstava je bila izvedba Buechnerjevega dela „Dantona smrt“. Kritika je novo uprizoritev navdušeno sprejela. Orson Welles je pred leti delo že uprizoril, tudi v enem izmed gledališč na Broadwayu. Vendar je bila nova stvaritev pravo presenečenje, ker je pokazala, kako je ameriška dramska umetnost v ZDA dosegla svojski višek.

— Urednik „Hrvatske revije“ zbira rokopise za knjigo o kardinalu Stepincu. Večina rokopisov je že zbrana, vendar je uredništvo še počakalo, da so nekateri sodelavci mogli zbrati še nove podatke. Vendar bo sedaj pohitelo in je določilo 15. december kot končni rok za dospelost rokopisov, ker bodo nato začeli s tehničnimi pripravami za izdajo. Delo bi moralo iziti že za peto obletnico kardinalove smrti.

— „Hrvatska revija“ je številko 3, X. posvetila Dantejevemu jubileju. Glavna esejja sta prispevala Bogdan Radica in Antun Nizetco. Ista številka objavlja

tudi zelo zanimivo študijo sodelavca iz domovine: Psihološka pozadina hrvatskog pitanja.

— Ekonomska kriza je v Sloveniji zajela tudi knjižni trg. Mitja Mejak se zaskrbljeno vprašuje ob izidu pesniške zbirke Janeza Juvana pri Mladinski knjigi: „...Ob drobni lirični knjižici, kakršna je Juvanova, ob zbirki, v kateri je izšla in katera je namenjena najmlajšim avtorjem, ob tem simpatičnem knjižnem pojavu, pa naj je njegova dokončna ocena takšna ali drugačna, se mi zdi vredno opozoriti, da bi utrpela slovenska književnost veliko škodo, če bi morale založbe zaradi ekonomskih težav zavračati rokopise slovenskih avtorjev...“

— Osemdesetletnico je slavil znani srbski slavist Miodrag Ibrovac. Med obema vojnama je imel velik ugled med francoskimi slavisti in je leta 1935 izdal v Parizu Antologijo jugoslovanske poezije, kamor je uvrstil že mnogo slovenskih pesnikov. Med srbskimi slavisti velja za najboljšega poznavca slovenske književnosti, zlasti poezije. Pa ni samo prevajal, ampak je objavil tudi mnogo razprav in esejev o slovenskih literarnih in kulturnih dogodkih.

— Nenadoma je umrl v Moskvi pisatelj Nikolaj Čukovskij, avtor svetovno znanega romana „Baltsko nebo“.

Naše osrednje društvo ZEDINJENA SLOVENIJA je izdalo ploščo z izborom najbolj znanih slovenskih pesmi. Izvaja jih dekliški zbor slovenskih šolskih tečajev v Buenos Airesu, ki ga vodi ga. MARIJA FINK GERŽINIČEVA. Pod naslovom SEM DEKLICA MLADA, VESELA (narodna v priredbi Alojzija Geržiniča) so na plošči še "Slovensko dekle" (narodna), "Slovenka sem" (dr. Ludovik Puš), "Planinarica" (priredil J. Žirovnik), "Perice" (priredil A. Geržinič), "Predica" (Gustav Ipavic), "Kaj ne bila bi vesela" (Marij Kogoj), "Slavospev veeslju" (Vinko Vodopivec), "Pogum" (Vinko Vodopivec).

Bližajo se prazniki obdarovanj — odložite se in obdarujte prijatelje — slovenske ali pa domačine — z lepim sadom uspešne delavnosti slovenskih glasbenikov, kakor vam jih podajajo naše najmlajše!

Cena plošči 300 pesov (3 dolarje v tujini) velja do 1. januarja 1966 in se bo po Novem letu verjetno podražila.

KUPUJTE LEPA DARILA!

KUPUJTE NAŠE PLOŠČE!

— Beograjske založbe niso hotele objaviti roman Miodraga Bulatovića „Junak na osiu“. Pisatelj je začel z dogodki okoli italijanske okupacije Črne gore ter kaže borbe partizanov v luči, ki se ne strinja z uradnimi slavospevi komunistične partije. Bulatović je izjavil časnikarjem, da je nekdo vložil veto proti njegovi knjigi, vendar jasno ni hotel povedati, odkod je prišla prepoved. Dodal pa je, da je založbo tožil in dobil priznan honorar in povrh še pol milijona dinarjev odškodnine. Medtem pa je delo že izšlo v nemščini, pariška založba Seuil pa se pogaja za francoski prevod. Bulatović še vedno upa, da bo delo vendarle izšlo kje v Jugoslaviji, predno bo izšlo v Parizu. Ko so tuje založbe izvedele za beograjski „škandal“, so pohitele in si pri Bulatoviću priskrbele avtorske pravice za Italijo, Anglijo, Španijo in države v Latinski Ameriki. Čez nekaj tednov izide delo v New Yorku v žepni obliki in sicer pri založbi Pocket Book New American Library.

— Založbi Vanguard Press v New Yorku in Copp Clark v Torontu sta izdali antologijo sodobne jugoslovanske proze pod naslovom „Death of a simple Giant and other modern Yugoslav stories“. Antologijo je uredil Branko Lenski. Od Slovencev sta zastopana samo Voranc in Ciril Kosmač.

— Mariborski kulturni delavci so se ustrašili za usodo mariborskega gledališča ob izredno težki ekonomski krizi, ki zajema celo državo. Neki ZK piše: „Gospodarska kriza ni pognala na visoke ture le ekonomske aparature in pa misli o njih pozitivni preobrazbi, temveč tudi govore in govornike, ki so na vse kriplje zagotavljali (in še zagotavljajo), da bodo te novice v našem gospodarstvu sicer pomenile tu in tam začasno stiskanje pasu, odpovedovanje temu ali onemu, da pa to ne bo smelo prizadeti že tako slabo s financami podprtih kulture in

prosvete, da se bodo celo vremena zjasnila. Takšna je bila teorija o kulturi v kolesju gospodarske reforme, žal ji praksa ni mogla vedno slediti in znašli smo se v ne ljubi situaciji, ko razne naše kulturne ustanove ali akcije hirajo oziroma umirajo. In to kljub dobronamernim obljubam z „najvišjih položajev“. Mariborskemu gledališču bo manjkalo 25 do 30 milijonov dinarjev za izpeljavo sezone in sedaj se trudijo, da bi odkrili, kjer bi denar dobili, ali pri komunalni upravi ali v republiškem proračunu.

— Hrvatski kipar Augustinčić je po rodu iz Klanjca, torej iz kajkavskega dela Hrvatske. Beograjska založba gramofonskih plošč je izdala intervju in pri produkciji se je sedaj ugotovilo, da je Augustinčić ves tekst „povedal“ v čisti srbščini. — Junjsko noč pa so slušatelji zagrebške univerze zasuli celo mesto z letaki: „Kako dolgo bo še trajalo srbsko nasilje nad Hrvatsko“. Policija je aretirala več sto študentov.

— Nove ekonomske reforme v Jugoslaviji so pokazale, da bo pri izdaji knjig poštna uprava zaslužila več kot pa pisec knjige. Poštino so namreč zvišali za 400 odstotkov pri manjših in za 300 odstotkov pri večjih knjigah. Založbe so izračunale, da bodo morale sedaj računati pri izidu knjige 25 odstotkov prodajne cene za poštino, dočim je pisatelj honorar znašal samo osem do dvanajst odstotkov prodajne cene. Slovenski kulturni krogi trdijo, da bo v takih okoliščinah zamrl ves izvoz knjig.

— Slovensko ljudsko gledališče v Celju si je za leto 1965/66 sestavilo naslednji spored: Jurij Kislinger bo režiral F. Schillerja Don Carlosa; Franc Uršič si je določil delo Gabrick - Smole; Varh in uprizoril bo še Antona Medveda Rendez-vous; Kislinger bo

tudi režiral Sartrove Umazane roke; poljski režiser si je izbral Novačanovo Velejo in Mrožekovo Striptease in Čarovno noč; Maila Golobova je prevedla za izvedbo Ustinova Photo - finish; dalje bodo uprizorili Harolda Pinterja Zabava za rojstni dan (prevedel Janez Žmave). V spored so vključili še Angela Cerkvénika Roka pravice in Večer slovenskega humorja (tekste je zbral Bruno Hartman). Janko Moder je prevedel Conrada Seillerja Klown in njegov cirkus.

— Umrl je v New Yorku Edgar Varese, iznajditelj elektronske glasbe. Komponiral je takozvane „elektronske pesnitve“ in sta zlasti znani „Desiertos“ in „En la noche“ na besedilo pesmi Henrija Michauxa. V mladosti se je posvetil najprej matematiki in prirodopisnim znanostim, nato pa je odšel na pariški konservatorij, kjer je postal učenec Vincenta d'Indyja. Ko se je leta 1926 naselil v ZDA, je postal kmalu vodja ameriške glasbene avantgarde. Rodil se je v Franciji, toda je v ZDA privzel ameriško državljanstvo.

— Knjižni velesejem se je v Frankfurtu zaključil s čezmernim uspehom. Trajal je teden dni in ga je obiskalo 110.000 oseb. Največ je bilo pogodb na polju kupovanja avtorskih pravic in raznih dovolilnic za ponatis. Iz vsega sveta je prišlo na razstavo 2367 založb in sicer iz 38 držav ter je bilo v raznih jezikih na ogled nad 150.000 del. Pekinška Kitajska se ni udeležila, pač pa so bile letos prvič zastopane Kenia, Nigerija in Hongkong. Prihodnji velesejem bo prihodnje leto od 22. do 29. septembra.

— Japonska vlada podeljuje vsako leto posebno nagrado za najboljšo radijsko oddajo za otroke. Letos je nagrado prejel nemški oddajnik Koeln za serijo pravljic v radijski priredbi.

— Vladimir Dedijer je napisal knjigo „Sarajevo 1914“ in bo knjiga izšla na pomlad 1966 pri „Prosveti“ v Beogradu. Vendar se delo že prevaja in so si avtorske pravice omislile založba Plon v Parizu, Europa-Verlag na Dunaju, ameriško izdajo bo oskrbela založba Simon and Shuster, angleški prevod pa bo izšel pri založbi Mac Gibbon. Za knjigo se že zanimajo založniki v ČSSR, na Poljskem, v Italiji in na švedskem. Za rokopis se je Dedijer pripravil več let in je bil po glavnih knjižnicah v Evropi in Ameriki. Zasebni dnevnik Franca Ferdinanda je preštudiral v dunajskem arhivu. Posebno pomemben bo tisti del knjige, ki govori o zvezah med mladobosanci in člani slovenskega „Preporoda“ in sicer so člani zarote imeli zveze s Francem in Vladom Fabijančičem ter Lovrom Klemenčičem.

NAJLEPŠE DARILLO ZA MIKLAVŽA IN ZA BOŽIČ
DARUJTE JO PRIJATELJEM — MED NAMI IN MED TUJCI

KVARTET FINK

GLASBENA UMETNINA JE VSEM UMLJIVA, VSEM SRCEM
ENAKO GOVORI — NAŠIM IN PRIJATELJEM MED
DRUGIMI NARODI

Ploščo kvarteta Fink za ceno 700 pesov (plačljivo tudi v obrokih) lahko kupite v pisarni Slovenske kulturne akcije, na Ramón Falcón 4158, Buenos Aires; dobite jo pa lahko tudi pri vseh naših poverjenikih.

SEZNANIMO SVET Z LEPOTO SLOVENSKE MELODIJE!

— Na Dunaju je bil v prvi polovici kolokvij o začetkih evropskih držav v 10. in 11. stoletju. Iz Ljubljane se ga je udeležil Milko Kos.

— Sedmi občni zbor „Cirilmetodijskega društva katoliških du-

hovnikov Socialistične republike Slovenije“ je bil letos v Ljubljani dne 21. in 22. septembra. V študijskem programu so obravnavali troje področij: „Nekdanje metropolije na slovenskem ozemlju“ (dr. Franc Perko je predaval o Prvi slovenski metropoliji in njenem pomenu za Slovence; dr. Maks Miklavčič je obravnaval temo Cerkvena središča za Slovenijo do 18. stoletja). Drugo vprašanje na dnevnem redu je bilo: „Prizadevanje za enotno ideologijo med slovensko duhovščino“ (dr. Maks Miklavčič je razpravljal o Vlogi slovenskih škofij v zadnjih

ZA MIKLAVŽA ZA BOŽIČ

Darujte knjige
za mladino:

Mirko Kunčič: GORJANČEV
PAVLEK
broš. 180.—; vez. 240.— pesov

Bertoncelj-Arko
DAULAGHIRI
broš. 240.—; vez. 300.— pesov

Za vse:

PRIPOROČAMO LETOS ZLASTI

Narteja Velikonje:

L J U D J E
povesti
broš. 200.—; vez. 260.— pesov

NA RAZPOLAGO PRI ZALOŽBI
IN D.P. PISARNI: R. FALCÓN
4158, IN PRI POVERJENIKIH

NAŠA KNJIGA — NAJLEPŠE
IN NAJCENEJŠE DARILLO!

dveh stoletjih, Jože Švora pa o Verskih gibanjih in trenjih med obema vojnama v Sloveniji). Tre-tji reefrat je imel dr. Janez Janžekovič: „Naš dialog s sodobnim svetom“. Za uvod je imel dr. Stanko Canjkar predavanje: „Dvajset let v svobodi“. Med drugim je povedal tudi tole: „...Dobri papež Janez XXIII., ki so ga izvolili bolj iz zadrege kakor iz navdušenja, se je lotil reforme Cerkve. Brez strahu pred herezijo, razkolom ali slabo disciplino je sklical ekumenski koncil, ki je edinstven v zgodovini Cerkve... Brez takih majhnih trmastih duhovnih revolucij, kakor je naša slovenska, ki je sedaj že dolga leta cirilmetodijska, bi ne bilo one velike, ki jo vodijo papeži, kardinali in škofje... ali nismo bili proti nasilnim, mrzlim in zapovedniškim metodam, ki tudi nam niso prizanašale...“ — Ali se St. Canjkar ne zmore ozreti okoli sebe in uvideti, da slovenski narod nikdar ni prenašal toliko nasilja, mrzlih in zapovedniških metod kot sedaj pod komunizmom?

GLAS vam danes prinaša obilico gradiva z vseh tirišč našega narodnega in kulturnega urejanja in usmerjanja. Hkrati pr: še obilico novic in poročil o trenju misli po vsem svetu. Premislite, kaj vam nudimo, da bi vas osrečili; vi pa nas osrečite z moralno in denarno podporo in darujte za GLAS!